

EU:s fattigdomsmål år 2020

Europa 2020-målet innebär att människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska minska med 20 miljoner år 2020. Målet ska uppnås av medlemsländernas politik, där EU:s fattigdomsmål och utvärderingar är hjälpmedel för att följa hur fattigdomen utvecklas.

Håkan Nyman arbetar på Analysfunktionen på Socialdepartementet i Sverige, före dess har han varit nationell expert på EU-kommissionen. Han föredrar att tala om ekonomiskt utsatta barn, istället för barnfattigdom. Nyman beskriver att grupperna av barn som lever i ekonomisk utsatthet i Norden i stort är desamma som i övriga EU-länder.

– Det handlar om barn till utrikesfödda föräldrar, ensamstående, barn till unga föräldrar och där en eller bägge föräldrarna saknar anknytning till arbetsmarknaden. Däremot är den ekonomiska utsattheten låg i Norden, jämfört med övriga EU.

Den nordiska välfärdsmodellen sticker ut, menar Nyman, men nämner Holland och Belgien som delvis också har modeller som lyckats nå en låg barnfattigdom. Länder med låga inkomster som Rumänien, Ungern och Bulgarien står däremot inför stora utmaningar och romer är en grupp som har det extra svårt.

EU:s fattigdomsmål

Europa 2020-målet innebär att antalet människor som lever eller riskerar att leva i fattigdom och social utestängning ska ha minskat med minst 20 miljoner år 2020. I arbetet med detta mål använder sig EU-kommissionen av

1 NVC
anbefaler

2 Fakta

3 Fra
virkeligheten

4 Politikk

5 Fra
forskning

6 Internasjonalt
blikk

7 Tips

8 Summary
Samantekt
Tiivistelmä

ett sammansatt fattigdomsmått
– risk för fattigdom och social
utestängning.

– EU strävar med detta mått
efter en bredare dimension
bortom ekonomi. Ofta blir debat-
ten om ekonomisk utsatthet
onyanserad med fel fokus på
siffror istället för sociala aspek-
ter, säger Nyman.

EU:s fattigdomsmått ser till
det relativa fattigdomsmåttet
där inkomsten ligger under
sextio procent av median-
inkomsten, materiell fattigdom,
samt hushållets anknnytning till
arbetsmarknaden. I arbetet
med att nå Europa 2020-målet
utvärderas medlemsländerna
årligen, där de tre kriterierna i
EU:s fattigdomsmått följs upp.

Investeringspaket med fokus på barn

Parallellt med Europa 2020-
strategin har EU-kommissionen
lagt fram ett socialt investerings-
paket med särskild hänsyn till
barns uppväxt och de långsiktiga
aspekterna över hela livet.

– Vi vet att sociala problem
överförs mellan generationer.
I paketet finns bland annat
pengar till forskning för att
skapa en longitudinell databas,
med möjlighet att följa en grupp
över tid. I Sverige jobbar vi en
del med detta, men det finns
luckor eftersom att vi har
tillgång till få register.

Det sociala investerings-
paketet ger medlemsländerna
rekommendationer om hur de
kan satsa på långsiktiga sociala
investeringar, i syfte att bland
annat minska fattigdomen.
I paketet betonas betydelsen
av tidiga insatser för barn där
man exempelvis fokuserar på
föräldrarnas sysselsättning,
skolsegregation och inkomst-
stöd. EU-kommissionen samlar
för närvarande in uppgifter om

medlemsländernas insatser och politik gällande dessa aspekter.

Nordens inkomstskillnader ökar

Enligt en OECD-undersökning våren 2013 var Sverige det medlemsland där den relativa fattigdomen ökat mest de senaste decennierna. Nyman bekräftar att inkomstskillnaderna har ökat, och därmed den relativa fattigdomen.

– Måttet visar hur stor andel som ligger under en viss gräns och i Sverige så har inkomsterna ökat kraftigt vilket leder till att fattigdomsstrecket följer med upp. Danmark och Finland har en liknande trend.

Inkomstfördelningen, som förr var mer sammantryckt, har förändrats i hela Norden, konstaterar Nyman. Medianinkomsten som driver fattigdomsstrecket blev lägre då, så att färre barn betraktades som ekonomiskt utsatta.

– Inkomstskillnaderna har ökat i de flesta länder. De EU-länder som har haft en låg ekonomisk utsatthet under nittioalet, har nu fått en ökad andel ekonomiskt utsatta. De som tidigare hade hög ekonomisk utsatthet har nu en något minskad utsatthet.

År 2010 levde nästan var fjärde EU-medborgare i risk för fattigdom eller social utestängning, enligt EU, vilket innebär att de uppfyllde minst ett av kriterierna i EU:s fattigdomsmått.

Lägsta materiella fattigdom i Sverige

Med EU:s fattigdomsmått så är det 300.000 barn i Sverige, och femton procent av befolkningen, som antingen lever under sextio procent av medianinkomsten eller som hamnar i facket materiell fattigdom, eller som bor i en familj med låg förvärvsfrekvens.

– Även om vi mäter med EU:s fattigdomsmått, så ligger Sverige,

Norge, Danmark och Finland nära varandra och lägre än genomsnittet. Sverige ligger inte längre lägst utan i nedre halvan i mätningar gällande risk för fattigdom eller social utestängning.

Den nordiska välfärdsmodellen har haft en utjämnande effekt som historiskt gett en sammanpressad inkomststruktur och lägre fattigdom, vilket har skapat en låg ekonomisk utsatthet bland barn.

– Materiellt sett så har barn i Sverige det bäst i EU. Analyser visar även att barnen är de som skyddas mest i familjer, att föräldrarna står tillbaka.

Önskan om nyanserad debatt

Nyman efterlyser en nyanserad debatt och möjligheten att följa individer över tid. EU:s mätningar bygger på årliga stickprov och det saknas mätningar av varaktiga förhållanden.

– Det finns barn som vräks, men de är få. Vi vet väldigt lite om hur länge barnen är i den situationen, eller hur många det är som under en längre tid lever i ekonomisk utsatthet. Det känns ibland som att vi antingen bara fokuserar på hur många som är fattiga enligt olika mått, eller så konstaterar vi att vi egentligen inte kan säga så mycket.

Fler studier där barn följs över tid skulle vara viktigare än att bara fokusera på en viss ekonomisk gräns, menar Nyman.

– Jag tror att viss tillgång till register skulle hjälpa oss att förstå hur processer i barns uppväxt påverkar vuxenlivet. Utifrån den kunskapen skulle vi kunna göra bättre insatser i arbetet med både ekonomiskt och socialt utsatta barn.